

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izahaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Mimo klevet naprej!

Krščansko socialistično gibanje sloni na krščanski ideji. Vsa notranja sila, ki je gibalo našega udejstvovanja, je tako globoko ukoreninjena v krščanskem pojmovanju človeka in človeške družbe, da je vsa nasprotovanja niso mogla uničiti. V našem gibanju ni višek borbe košček kruha ali pa neznatno povišanje plač, ampak človek kot stvarstvo božje. Delavec ne sme imeti zavesti, da je za to na svetu, da gara in trpi pomanjkanje ali pa celo glad. Tudi delavske družine niso zgolj zato, da napolnjujejo delovni trg, s katerim si moderno kapitalistično gospodarstvo nadomešča zdrave delovne sile in špekulira z njimi na trgu po vzorcu suženjstva.

Kaj vse se dela dandanes z delovnim človekom? Ali je ta delavec še človek po božji zamisli? To, kar danes dela kapitalizem z delavcem, je zoper temeljne pojme pravičnosti sploh, da bi pa mogli govoriti o kakem krščanskem družabnem redu, o tem ni niti govora. Iz sedanjega gospodarskega življenja je izrinjen vsak pojem o krščanski zamisli človeka in se delavca razumeva in izrablja zgolj kot produkcijsko sredstvo, kot materijo brez duše.

Povsem razumljivo je in moremo reči: Hvala Bogu, da je tu armada delavcev, organizirana v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki se odločno bori proti temu materialističnemu pojmovanju človeka. Ta borba krščanskih socialistov pa se ne izživlja v godrnjanju in podiranju, ampak je ustvarjajoča, pozitivna. Ta njena pozitivnost je v globokem krščanskem pojmovanju človeka, ki doprinaša tudi nujno potrebne žrtve.

Zato so že naravnost smešna stalna podtikanja kršč. socialistom, češ, da so marksisti. Na to krilatico, ki jo uporablja v boju proti nam gotov krogi ljudi, ne naseda več delavstvo in vrste Jugoslovanske strokovne zveze se stalno širijo. Da bi le tisti, ki nam to krilatico podtikujejo, prav razumeli, kaj je kršč. socializem in kaj je marksizem, potem bi gotovo govorili drugače. Zalibog pa so radi splošne poplave kapitalistične miselnosti že tako zaslepljeni, da niti jedra o krščanstvu ne razumejo več. Prav radi tega pa tudi ne morejo do dna razumeti ne delavca in ne važnosti časa, v katerem živimo.

Krščanski socialisti gredo svojo pot dalje. Naša borba je opravičena, poštena, odkrita, pa tudi krščanska. Ker pa je krščanska, sloni na idealizmu in kot taka gre tudi sigurni zmagi nasproti.

Seja centralnega tajništva Delavskih zbornic

V ponedeljek, dne 13. oktobra se je vršila v Beogradu redna seja centralnega tajništva delavskih zbornic. Odbor centralnega tajništva sestoji iz zastopnikov vseh delavskih zbornic v državi, in to beograjske, ljubljanske, novosadske, splitske in zagrebske. Sejo je vodil Beograjecan g. Ilić. K dnevnemu redu pa je referiral centralni tajnik Delavske zbornice g. dr. Živko Topalovič. Odobren je bil proračun centralnega tajništva za leto 1936 v znesku 900.000 Din. Dohodki za ta proračun se zbirajo iz 8% prispevka od bruto prispevkov vseh delavskih zbornic v državi. Odobren je bil tudi računski zaključek od 1. avgusta do 31. decembra 1934 ter pregled dohodkov in izdatkov od 1. januarja do 12. oktobra 1935. Računski zaključek za leto 1934 izkazuje 90.000 Din prihranka.

Centralni odbor je dalje razpravljal o imenovanju novih uprav v institucijah socialnega zavarovanja. Delavske zbornice in v njih registrirani strokovni sindikati stojijo na stališču, da je treba v te ustanove nujno izvesti volitve, ker le na ta način bo možno priti v okoliščinih razmerah, v katerih se nahaja naše socialno zavarovanje. Z ozirom na odlok ministra za socialno politiko, da se predvidene volitve odgode in imenujejo nove

uprave v teh ustanovah, je centralni odbor sklenil sporočiti ministrstvu, da naj se pri imenovanju novih uprav vsekakor upošteva enotne predloge Delavskih zbornic. Nove uprave naj dobijo mandat za izvedbo volitev. Dalje je centralni odbor razmotrival o vprašanju življenjske zaščite rudarskega delavstva. Storjen je bil sklep, da se apelira na ministra za šume in rudnike, da skliče anketo, ki naj razpravlja o enotni zaščitni zakonodaji rudarjev.

Odbor je razpravljal tudi o važnem vprašanju po enotnem poselskem zakonu in sklenil, da se skliče v prvi polovici meseca januarja 1936 anketa, ki naj prouči zadevno vprašanje. Pri tej anketi naj sodelujejo zainteresirane organizacije. Centralni odbor je dalje sklenil, da se vrši v drugi polovici meseca januarja 1936 kongres Delavske zbornice v Beogradu. Ta kongres bo v glavnem posvečen socialno-političnim in gospodarskim vprašanjem našega delavstva in nameščencev.

Poleg tega je centralni odbor razpravljal celo vrsto vprašanj, kakor o zaposlitvi nekvalificiranih delavcev pri kvalificiranih poklicnih delih, o dvojnih zaslužkarjih, o trgovskih uslužbencih ter o tekočih poslih centralnega tajništva.

Stavka na Količevem končana

Po dolgotrajnih pogajanjih se je dosegel sporazum, na podlagi katerega je bilo delavstvu v tovarni na Količevem mogoče, da preneha dne 14. oktobra t. l. s stavko. Sporazum obsega tole:

1. Radi stavke se ne bodo izvajale posledice in ne bo nihče odpuščen. Ker pa ne bo mogoče takoj zaposliti vsega delavstva, bodo takoj zaposleni v prvi vrsti pod enakimi pogoji socialno šibkejši. Po 14 dneh se izvrši v oddelkih, kjer je mogoče, izmena. Dokler ne bodo vsi zaposleni, podjetje ne sme sprejeti drugih uslužbencev, razen v obzira vrednih primerih.

2. Delavska strokovna organizacija se prizna.
3. Podjetje prizna 6 obratnih zaupnikov in njihovih namestnikov, ki jih izvoli delavstvo.

4. Plače se zvišajo za 10%.
5. Sporazumno se izdela delovni red, kakor hitro dostavi ministrstvo za soc. politiko obrazec, ki ga je že izdelalo.

6. Ravnatelj Wulsch je pa že takoj ob izbruhu stavke zapustil svoje mesto.

Iz tega sledi, da je preko osemtedenski boj dosegel zaželene uspehe. Vrh tega upamo, da so s tem odstranjene zapreke, ki so onemogočale sporazumno sodelovanje med podjetjem in delavstvom.

Delavstvo se dobro zaveda, da ne bi moglo vzdržati tega težkega boja, če ne bi uživalo moralne in dejanske podpore od delavstva in od ostale javnosti. Tem potom se zahvaljuje vsem okoliškim občinskim predsednikom in župnim uradom, ki so ga podprli s svojo avtoriteto in materijelno.

Posebej se še zahvaljuje za veliko osebno akcijo v svrhu likvidacije spora gg.: Davidu Doktoriču iz Radomelj, inž. Milanu Šuklje-ju in dr. Plessu. G. Doktorič je stal v naših vrstah kot bojevnik, ostala dva gospoda, čeprav iz nasprotnih vrst, sta pokazala veliko objektivnost, za kar jima je delavstvo hvaležno.

Istotako je delavstvo dolžno javno zahvalo g. Ivanu Maticiču, trgovcu in gostilničarju v Dobu. Ves čas je stal z brezprimerno darežljivostjo ob strani delavstva.

Pravtako je gospa Ivanka Jerman na Količevem dala na razpolago vse svoje prostore delavstvu. S tem je omogočila skupno kuhinjo in pisarno. Pa tudi drugače je pomagala delavstvu. Iskrena hvala.

Gosp. Janežič Jože, mesar v Domžalah je priskočil delavstvu na pomoč. Daroval je neobičajno množino mesa, tako da je bilo delavstvo preskrbljeno za cel teden.

Istotako je izkazal veliko naklonjenost do delavstva gostilničar gosp. Franc Kaplja iz Radomelj, manufakturna trgovina Kramar v Kamniku in tvrdka Slamič v Ljubljani. Hvala!

Vrh tega je še nebroj darovalcev, zlasti iz bližnje okolice, iz kmetov, bližnjih trgovin in mlinov. Vsem tem iskrena zahvala.

Prav posebno pa še tovarišem in tovarišicam iz delavskih vrst gre velika zahvala. Odtrgali so si od ust, da so nas podprli v našem boju.

Prav gotovo ne bomo pozabili teh, ki so se izkazali za prijatelje ob uri preizkušnje. Za nas vse skupaj pa velja opozorilo, da bomo svojim nalogam kos le tedaj, če bomo osnovali močno in enotno delavsko strokovno organizacijo, odnosno če bomo isto poglobili in utrdili. Kajti delavska strokovna organizacija je edino jamstvo za prospek delavstva.

Tuj kapital v jugoslovanskem gospodarstvu

Na podlagi najnovejših statističnih podatkov je od celokupnega tujega kapitala udeležena v našem gospodarstvu v odstotkih: francoskega 32,5, angleškega 28,3, avstrijskega 30,2, švicarskega 14,1, češkoslovaškega 12,1, ameriškega 12,1, belgijskega 10,1, madžarskega 1,1, nemškega 8,2 in 2,8 italijanskega. Največji del ima tedaj francoski kapital in je morda tudi tu iskati del vzroka velikemu prijateljstvu Francije do Jugoslavije.

Jože Gostinčar:

Važno vprašanje

V Belgradu se je vršil prve dni meseca oktobra kongres zdravnikov Jugoslavije. Na zboru so v prvi vrsti razpravljali o varstvu matere in odpravi plodu. Zdravniki so si osvojili kot vzrok **socialno bedo**. Neki poročevalec pa je med drugim omenjal, da je takih slučajev največ med onimi, ki bi sicer mogli preživljati družino, pa so za to premoderni.

Gotovo se nihče izmed nas lajkov ne more spuščati v zdravniške strokovne zadeve. Toda gospodje so za utemeljitev svoje resolucije navedli socialno vprašanje. In to je zanimivo. Učeni in tudi po svojem poslu izkušeni zdravniki, ki lahko dnevno vidijo izobilje in revščino pri svojih pacientih, morajo poznati tudi vzroke te razlike. Ako gospodje poznajo vzroke socialnega vprašanja, zakaj potem postavljajo posledice sedanjega družabnega reda kot vzrok navedenemu svojem sklepu. Tu je na mestu borba proti kapitalističnemu družabnemu redu današnjega časa. Posledice morejo služiti le kot dokazilno sredstvo za borbo proti gospodarskemu neredu, ki ga prozrača kapitalizem.

Ako je današnji gospodarsko družabni red kriv, da se uničuje še nerojeno življenje ljudi in se s tem ogrožajo narodi, potem je dolžnost vseh nastopiti proti temu zlu in odpraviti škodljivi socialni red kapitalizma.

Vsako človeško življenje mora biti v družabno pravilno urejeni družbi dragoceno in vsestransko zavarovano. Vsakdo lahko ve, da družabne ali socialne revščine ni krivo pomanjkanje življenjskih potrebščin, temveč, da je vsega dovolj, ali pa še preveč. Kriv je vsega zla današnji kapitalistični družabni red, ki sloni na zaslužnju in osiromašenju delovnega ljudstva in katerega podpirajo vse države sveta. Ne, ne! V velikih delavskih družinah se ne rodi revščina, pač pa v palačah in dvoranah bogatašev, kateri izkoriščajo delavce za svoje nasladno življenje.

Odprava ploda brez najtehtnejšega dokazanega vzroka je nizkotni umor, ki ga človeška družba, brez ozira na božje zapovedi ne more in ne sme trpeti. Človeški razum, kultura in na njej sloneča čast prepoveduje človeku, da se v svojih delih poniža pod pasjo moralo. Da se peta in tudi druge božje zapovedi ne upoštevajo, vidimo iz sodnih razprav.

Gospodje zdravniki gotovo poznajo socialno bedo, ki povzroča razne bolezni in prezgodnje umiranje delovnega ljudstva. Kaj more biti vzrok, da se gospodje niso postavili na stališče spremembe družabno gospodarskih razmer v prilog delovnega ljudstva vsaj v toliko, da bi bila vsakomur mogoča oskrba družine?

Dovolitev odprave ploda bi rešitev socialnega vprašanja zelo otežila. Kapitalistična družba bi v tem videla izhod svojih dolžnosti napram delavstvu. Sama bi se pa rešila zakonite odgovornosti za lastne grehe. Naravno je, da so starši dolžni skrbeti za svoje otroke. Da bo pa to res vsem mogoče, je dolžnost vseh ljudi in držav, da uredijo materialne razmere tako, da bodo božji darovi, pridobljeni z delom, služili vsem, ki hočejo delati, za pošteno družinsko življenje.

Na zboru zdravnikov sicer ni bilo popolnega soglasja, ko so pri glasovanju štirje zdravniki glasovali proti resoluciji. Trije so bili iz Belgrada in pa dr. Meršol iz Ljubljane.

Mi odklanjamo iz socialnega in versko moralnega stališča, kakor tudi človeške časti in dostojanstva vsak predvideni umor človeškega življenja, ker je to zločin, ki ga nihče ne more odobravati, kdor pošteno misli.

Šentiviško delavstvo zahteva pravice

V nedeljo 6. oktobra so se zbrali na klic Jug. strok. zveze delavci v Št. Vidu nad Ljubljano. Shod se je vršil v dvorani Cerkvenega doma. Otvoril ga je tov. Štibelj, nakar je tov. Janez Pestotnik iz Kranja orisal položaj ter zahteve našega delavstva, izražene v spomenici JSZ. Z jasnimi odločnimi besedami je pozival zbrano delavstvo k močni in nezlomljivi borbi za delavske pravice, ker bo le s tem mogoče delovno ljudstvo obvarovati pred propadom ter mu zagotoviti v človeški družbi vredno in dostojno mesto. Delavstvo je sprejelo besede tov. Pestotnika z velikim navdušenjem. — Vendar pa je potrebno, da bi se delavstvo še bolj začelo zanimati za najvažnejše: za boj za obstanek. Dokler se delavstvo v celoti tega ne bo zavedalo, nikakor ne bo mogoče pričakovati boljših časov!

Akcijski odbor je polagal račune o svojem delu

V soboto, 12. septembra se je v prostorih Delavskega doma v Trbovljah vršila večja enketa, na kateri so člani akcijskega odbora podali poročilo o delu, ki so ga izvršili glede nabav premoga državnim železnicam iz rudnikov TPD.

Enkete so se udeležili vsi člani akcijskega odbora, lokalni načelniki II. rud. skupin, zastopniki posameznih strokovnih organizacij in trboveljski župan g. Klenovšek.

Prvi je poročal tajnik DZ g. Uratnik. Na kratko je obrazložil vsebino pisemenih intervencij in spomenic, ki so bile poslane min. predsedniku kakor tudi ostalim ministrom. V spomenicah se je točno obrazložilo vse stanje in razmere, ki vladajo v naših rudarskih revirjih. Poleg tega je šla v Belgrad posebna deputacija, ki je obiskala vse odločilne faktorje in jim podrobno obrazložila položaj, ki bo nastopil v revirjih z znižanjem dobav drž. železnicam. Dalje je poročal o poteku konference, ki je o tem vprašanju razpravljala na Zbornici za TOI. (To poročilo smo priobčili v našem listu 22. avg. t. l. — Prip. ured.)

Tov. Križnik je poročal o osebnih intervencijah, ki so bile izvršene pri min. predsedniku in notranjem ministru dr. Korošču. Pri vseh intervencijah smo dobili zagotovilo, da se bo vse storilo, da se dobave našim rudnikom ne znižajo.

Narodni poslanec Pleskovič je poročal o delu in ukrepih, ki jih je deloma sam, deloma pa skupno z ostalimi poslanci izvršil pri odločitvah faktorjih v Belgradu. Akcijski odbor je vse delo vršil v popolnem soglasju in storil vse, kar je bilo v njegovih močeh.

Bučer, tajnik NSZ, je v svojem govoru obrazložil in dokazal, da trditve o kakovosti našega premoga ne drže, kakor tudi, da je naš premog predrag. Naš premog je v vsakem slučaju najcenejši, pa naj se vzame to po rezijski tarifi drž. železnic ali franko rudnik. Izjavil je, da je tu boj s srbskim kapitalom.

Tov. Rozman, zastopnik JSZ, je predlagal, naj bi se začela akcija v tej smeri, da se prekličo naredba, na podlagi katere morajo šole in sploh državne ustanove nabavljati premog iz državnih rudnikov. Sprememba bi bila potrebna samo v tem, da se naj za te ustanove nabavlja iz državnih rudnikov, toda samo teh, ki so v Sloveniji. Izrazil je potrebo, da akcijski odbor še nadalje ostane v funkciji in vrši svoje posle. Razmere, ki jih doživljamo glede dobav premoga drž. železnicam iz naših slovenskih rudnikov, niso tako enostavne, ker je videti, da je srbski kapital tu močnejši.

Govoril je tudi tajnik zveze rudarjev Arh, ki je v trpkih besedah ugotavljal, da so razmere v naših rudnikih ravno vsled nerazumevanja od strani odločilnih faktorjev vedno težje in obupne. Predlagal je, naj bi se sklicali večji shodi tako po rudarskih revirjih kot po večjih mestih Slovenije, na katerih bi

Akcijski odbor v tej borbi dal poročilo tudi ostali javnosti.

Sklepi enkete, ki jih je resumiral načelnik II. rudarske skupine Pliberšek, so bili:

da akcijski odbor še nadalje ostane in vrši v kolikor more svoje delo;

da se naj zahteva sprememba uredbe glede nabave premoga državnim ustanovam v Sloveniji in to tako, da se naj te nabave vrše pri državnih rudnikih v Sloveniji;

skličejo se večji shodi v rudarskih revirjih, kakor tudi v večjih mestih Slovenije, na katerih bo akcijski odbor podal poročilo o stanju razmer v naših rudnikih in njegovem delu glede nabav premoga drž. žel. iz slovenskih rudnikov;

iz enkete se pošlje odločilnim faktorjem protestna spomenica, v kateri se naj izrazi nezadovoljstvo nad zavlačevanjem rešitve tega, za naš rudarski živelj tako težkega vprašanja.

Trbovlje, 12. oktobra 1935.

Predsedstvu kraljevske vlade,
Ministrstvu soc. politike in narod. zdravja,
Ministrstvu za šume in rudnike,
Ministrstvu saobračaja,
Ministrstvu notranjih del

v

Beogradu.

Zastopniki rudarskih strokovnih organizacij in zaupniki II. skupine rudarske zadrage iz Dravske banovine so na svojem zborovanju, ki se je vršilo dne 12. oktobra 1935 v Trbovljah

z žalostjo ugotovili:

Da se kljub obupnim razmeram, ki vladajo v revirjih njihovega področja, ni posrečilo preprečiti ponovnega znižanja državnih naročil v rudnikih tega področja.

Da so ostali tudi vsi ponovni poskusi za zaposlitev rudarjev iz teh revirjev na jugu države brez uspeha.

Pri tem položaju so sklenili zaupniki opozoriti poslednjič na dejstvo, da se bodo prihodnje pomlad že dosedaj obupne razmere v revirjih njihovega področja predvidoma tako poslabšale, da bodo ogrožena življenja in eksistence.

Ako se ne bo ukrenilo od strani države ničesar za ponovno zaposlitev ali pa vsaj za res učinkovito podpiranje brezposelnih rudarjev, se ne bo smel nihče čuditi, če ti rudarji končno ne bodo nikogar več poslušali, temveč se bodo pustili voditi edino še od čuvstev obupa in panike.

Po sklepu konference rudarskih zaupnikov:

Medstrokovni odbor za rudarje:

Fr. Pliberšek, s. r. Jurij Arh, s. r. Filip Križnik,
s. r. Vekoslav Bučar, s. r. Filip Uratnik, s. r.
Franjo Volčanšek, s. r.

Naše delavsko zavarovanje

Z velikim veseljem smo beležili korak vlade predsednika dr. Stojadinoviča, katere bivši minister za soc. politiko, dr. Preka, je objubil prve volitve v naše delavsko zavarovanje. To obljubo je njegov naslednik v toliko popravil, da se zaenkrat, ker ni razpoložljivih sredstev za volitve, imenujejo ponovno ravnateljstva in sicer s to bistveno razliko od prejšnje strankarsko-politične prakse, da predlagajo kandidate za ta nova ravnateljstva okrožnih uradov za industrijske Zbornice za TOI in za delavce Delavske zbornice.

Tudi ta korak ministrstva za soc. politiko smo pozdravili in pri tem po svoji delegaciji v Del. zbornici sodelovali, ne da bi se odrekli nadaljnji zahtevi po volitvah. S tem vprašanjem se je zadnje nedeljo pečal tudi centralni sekretariat Delavskih zbornic v Belgradu in z delegati zbornic iz cele države osvojil predlog ministra za soc. politiko s tem pridržkom, da dobijo ta nova ravnateljstva tudi volivni mandat.

Na vsak način je ta pozitivni korak dr. Stojadinovičeve vlade k ureditvi naših delavskih ustanov korak k ozdravitvi teh institucij. Posebno naše zavarovanje je od svoje ustanovitve do danes hiralo prav na tem vprašanju, ker še nikdar ni imelo pravih izvoljenih zastopnikov delavstva. S tem ni bilo napačno le to, ker dosedanji zastopniki niso čutili nobene prave odgovornosti napram delavstvu, am-

pak je vsled tega tudi delavstvo zgubljalo zaupanje do zavarovanja.

Naše delavsko zavarovanje je vprav v današnjih težkih razmerah velikega pomena in iz vsega srca želimo, da sedanja vlada reši končno vprašanje okrožnih uradov v veliko korist delavstva in ustanove same.

Rudarji

Zagorje. Na obratnem vodstvu Kotredeža imamo baje nastavljenе paznike več veroizpovedi. »Del. politika« opisuje postopanje teh predpostavljanih, zlasti absolventa rudarske šole iz Bosne in še enega g. klerikalca, in šikane nad delavstvom v tem obratu. Ni naš namen zagovarjati različne gg. nastavljenice, če ne bi »Delavska politika« pozivala gosp. krščanske socialiste z ozirom na naš porast v tem obratu, da jih damo malo na rešeto. Poznamo pa tudi ljudi, ki niso naklonjeni ne klerikalcu, pa tudi ne Karamustafi, a o njih »Del. politika« rajši molči, in bi bili morda tudi potrebni, da bi se jih dalo na rešeto. Le malo več strpnosti in manj ljubosumnosti nad porastom kršč. socialistov v našem revirju. Vsak po svoje organiziraj, in komur delavstvo danes več zaupa, tam se organizira! — Krščanski socialist.

Uredba o zaščiti kmeta

Kdo je kmet v smislu uredbe.

Uredba se nanaša na dolgove kmetov, storjene pred 20. aprilom 1932.

Kmet je vsakdo, komur je kmetijstvo glavni ali pretežni vir dohodkov in čigar posestvo ne meri več kot 75 ha oz. pri zadržanih 200 ha.

Za kmeta se smatra tudi podeželski obrtnik, trgovec ali gostilničar, katerega obdavčeni dohodek izvira pretežno iz kmetijstva. (Ad plačilni načrt A.)

Denarnim in zavarovalnim zavodom, bankam, ustanovam delavskega in nameščenkega zavarovanja in drugim humanitarnim ustanovam se bo odplačevalo skozi 12 let, počenši od 15. novembra 1936. na podlagi 4,5% obrestovanja za vsakih 100 Din:

leto	glavnica	anuiteta	4,5% obresti	odplačilo dolga	ostanek dolga
1.	100.—	6.—	4,50	1,50	98,50
2.	98,50	7.—	4,43	2,37	95,93
3.	95,93	8.—	4,32	3,68	92,25
4.	92,25	9.—	4,15	4,85	87,40
5.	87,40	11.—	3,93	7,07	80,33
6.	80,33	11.—	3,02	7,38	72,95
7.	72,95	12.—	3,28	8,72	64,23
8.	64,23	13.—	2,89	10,11	54,12
9.	54,12	14.—	2,43	11,57	47,55
10.	42,55	15.—	1,91	13,09	29,46
11.	29,46	15.—	1,33	15,67	15,79
12.	15,79	16,50	0,71	15,79	—
	137,50	37,50	100.—		

Odplačilni načrt B.

Drugim upnikom se bo odplačevalo na podlagi 1% obrestovanja skozi 12 let za vsakih 100 Din dolga začeti s 15. novembrom 1936.:

leto	glavnica	anuiteta	1% obresti	odplačilo dolga	ostanek dolga
1.	100.—	4.—	1.—	3.—	97.—
2.	97.—	5.—	0,97	4,03	92,97
3.	92,97	6.—	0,93	5,07	87,90
4.	87,80	7.—	0,88	6,12	81,78
5.	81,78	8.—	0,82	7,18	74,60
6.	74,60	9.—	0,75	8,25	66,35
7.	66,35	9.—	0,67	8,33	58,02
8.	58,02	10.—	0,58	9,42	48,60
9.	48,60	10.—	0,49	9,51	39,09
10.	39,09	12.—	0,39	11,61	27,48
11.	27,48	13.—	0,27	12,73	14,75
12.	14,75	14,90	0,15	14,75	—
	107,90	7,90	100.—		

Plačilo zapadlih obresti.

Zapadle obresti za čas od 23. novembra 1933. do 15. novembra 1934. se morajo plačati najkasneje do 15. novembra 1935., razen če ni dogovorjen daljši rok.

Dolžni vsoti, kolikršna je bila 20. apr. 1932., se prištejejo neplačane in nezastarele obresti do 23. novembra 1935. z izjemo pravkar navedenih, in sicer v višini, kakršna je bila določena v zakonu o zaščiti kmeta z dne 19. aprila 1932. in v uredbi od 3. avgusta 1934. — za obresti v času veljavnosti teh dveh zakonov. Upniku, ki je po 20. aprilu 1932. pobral višje obresti, kakor so predpisane po dosedanjih uredbah, se višek odbije od glavnice.

Odplačilo meničnih dolgov.

Za menične dolgove se morajo zraven plačil izdati tudi nove menice. Slede podrobni predpisi o različnih meničnih terjatvah.

Dolgovi kmetov zadrugam.

Ta uredba ne velja za terjatve zadrug. Tem bodo kmetje odplačali svoje dolgove po določilih, ki jih bodo za zadruge predpisale njihove zveze. Ta določila mora odobriti kmetijski minister. Tudi napram zadrugam imajo kmetje

pravico na odpis dolga v doli navedenem smislu, da jim to odobri zveza. Ti kmetje plačajo 4,5% obresti.

Odpis dolga vsled prezadolženosti.

Kmet, čigar skupni dolgovi znašajo več kot 50 odstotkov vrednosti njegovega premoženja, more zahtevati od pristojnega sodišča, da mu zniža dolg na 50 odstotkov. Za odpisane dolgove kmetov na 50 odstotkov, a do 80 odstotkov vrednosti premoženja, se bo s posebnim zakonom določila upnikom pravična odškodnina od strani države.

Podaljšanje plačilnega roka in znižanje obresti.

Kmet, ki misli, da ne more izpolniti obveznosti po zgoraj navedenih plačilnih načrtih in čigar dolgovi ne znašajo več kot 20 odstotkov vrednosti njegovega premoženja, more zahtevati od sodišča podaljšanje plačilnega roka in znižanje obrestne mere. Sodišče najprej poskuša

Začetek prosvetnega dela

V nedeljo se je pričel v letošnji jesenski in zimski sezoni prvi tečaj Jugoslovanske strokovne zveze za skupine kamniškega okoliša v Šmarci v prostorih g. Vavpetiča. Tečaja, ki se bo nadaljeval prihodnje nedelje, se je udeležilo 60 tovarišev. Poleg zaupnikov in funkcionarjev naših skupin sta se udeležila tečaja tudi dva delavca iz rudnika v Crni in eden iz Stranj, kjer se bodo v najkrajšem času ustanovile nove postojanke.

Tečaj za kamniško okolico, ki se je v letošnjem letu spontano organizirala v Jugoslovanski strokovni zvezi, je bil zelo potreben. Že tovariši sami so dalj časa prosili in komaj čakali, da se zvrstijo vsi tabori in najpotrebnejši javni shodi. S tečajem v Šmarci pa se je pričelo v organizaciji tiho izobraževalno delo.

Na nedeljskem tečaju je bilo troje predavanj. Po otvoritvi tečaja, pri kateri je pozdravil vse navzoče tov. M. Borc, je imel prvo predavanje načelnik Jugoslovanske strokovne zveze tov. Zumer. V svojem govoru je predavatelj iz vseh strani osvetlil potrebo in delo strokovne organizacije, prav posebno pa še načelno stran Jugoslovanske strokovne zveze in njeno delavsko stališče napram vsem vprašanjem, ki se tičejo strokovno organiziranega delavstva. Kot drugi predavatelj je nastopil tajnik J. Rozman, ki je navzoče poljubno vpeljal v delo posameznih odborov skupine, tako predsednika, podpredsednika in tajnika. Nazorno je pokazal na

poravnavo med upnikom in dolžnikom. Če se ne posreči, more sodišče dovoliti dolžniku podaljšanje plačilnega roka do največ 25 let in znižati obrestno mero največ na 2 odstotka. Na te olajšave ima pravico tudi dolžnik, kateremu je bil znižan dolg na 50 odstotkov vrednosti njegovega premoženja.

Skrajšanje plačilnega roka.

Upnik, ki misli, da more dolžnik plačati prej kot predvideva odplačilni načrt, more zahtevati od sodišča, da skrajša plačilne roke. Sodišče bo tej zahtevi ugodilo, če znašajo dolgovi manj kot 20 odstotkov premoženja dolžnikovega in če celokupni njegovi dohodki jamčijo za odplačilo dolga v krajšem roku. Sodišče skrajša rok po svobodni oceni, toda ne izpod 6 let. O poslilih po tej uredbi odločajo okrajna sodišča v prvi stopnji, okrajna sodišča pa v drugi in poslednji stopnji. Za ta nesporni postopek bo izdan poseben pravilnik.

Zaradi elementarnih nezdod prizadetemu dolžniku more sodišče odložiti plačilo letnega obroka; po izkazani potrebi tudi ponovno. (Konec prihodnjic.)

tabli kako se vodi knjigovodstvo, zapisniki in delajo posamezne vloge na oblasti. Prihodnje nedeljo pride na vrsto še blagajniško delo in vodstvo blagajniških knjig. Kot tretji je predaval tov. Fajfar o delavski zakonodaji in seznanil navzoče o najpotrebnejših vprašanjih zakonodaje, o katerih mora biti poučen vsak delavec, predvsem pa funkcionar organizacije. Vsak delavec v skupini mora biti stalno na razpolago svojim tovarišem, da jim v nastalem vprašanju iz kakršnegakoli dela socialne zakonodaje more dati pravilni nasvet.

Ob 12 je bil prvi del tečaja končan. Tovariši so z veliko pozornostjo in zanimanjem sledili vsem predavateljem in si važnejše stvari biležili. Prav tako so si napravili posamezne vzorce o tehničnem poslovanju odborov. Po skupnem kosilu so tečajniki napravili izlet v Radomlje, kjer so par ur preživel v prijazni skupni tovaršiji. Prihodnje nedeljo se tečaj nadaljuje.

Vprašanje dobav premoga. Na shodu JRZ v Kranju je minister dr. Krek izjavil, da vprašanje nabav premoga od strani državnih železnic iz rudnikov TPD še ni definitivno rešeno. — Ker je g. minister izjavil, da pišejo nasprotniki o tej zadevi, da je vprašanje trboveljskega premoga rešeno v škodo rudarjev in rudnikov, moramo izjaviti, da smo to notico prinesli tudi mi, ki smo jo povzeli iz belgrajskih listov in »Del. Politike«.

Helena Haluschka: Lamotski župnik

Poslovenil P. Evstahij Berlec, O. F. M. Izdala Delavska založba. Omot in opremo narisal slikargrafik E. Justin.

Zlepa že nisem bil katere knjige tako vesel, kot sem te, ki leži pred menoj. Krasno opremljena: Dva obraza sta na omotu — dekliški nekoliko otožen, a v njem toliko resnične ženske dobrote, da že ta obraz človeka gane, in drugi obraz malce trd in izklesan, ampak tam okoli oči in ustnic, ali ni tam droben nasmešek smehljaj zrelega moža... Med obema vitek stolp vaške cerkve visoko v švicarskih gorah. Nehote človek vpraša: kaj je vendar za temi obrazi, za temi štirimi očmi, kakšna usoda je spleta teh dvoje življenj v eno samo pesem — otožno žalostno, prekipevajočo ali morda globoko v srce segajočo?

Vzameš in bereš. Knjiga se prične kot davne lepe pravljice, ki smo jih nekoč poslušali z odprtimi usti in jih danes ni več. Prične se z besedami: Bilo je nekoč... In nato začne razlagati pisateljica pojem svetništva, ampak na tako poseben način, da ti napolned nehotе ustnice zaokroži zadovoljen smehljaj. Mogoče bo ta ali oni celo utegnili ugotoviti: saj na vse zadnje pa še jaz nisem tako daleč od tega svetništva!

Slede poglavja, ki so vsako za se, lahko rečem brez pretiravanja, biser, stkan iz tenkoslutnega srca pisateljice, iz človeške dobrote, božje ljubezni in čudovite božje previdnosti. Ta poglavja so tako zelo življenjska, tako polna modrosti, da sem jih bral ne enkrat, posamezna tudi po desetkrat in se nisem naveličal.

Kdor ne bo užival ob poglavju, ki nosi naslov: Huda navada, ali pa: Gospod nadzornik in še kaj, tisti menda sploh ne zna brati... In kako vedno znova lepa je: Nepričakovana zgodba — rad bi jo dal prebrati prenekaterim pravičnejšem, ki so znani iz evanĝelija pri sv. Janezu, kako jih je Jezus zavrnil s tisto besedo: Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo.

Danes je kar sočasno govoriti o rasi, o plemenu in narodnosti. Tudi tu je Lamotski župnik pravi klasik. Vzemite in berite samo poglavje: Francoski in nemški otroci, in boš čutil, da je to edini trdni most, ki lahko prenese vse razlike posameznih plemen.

Če kdo hoče prekrasno priliko za pouk o ljubezni do bližnjega, naj morda najprej sam sebi, potem pa še drugim prebere poglavje o: Marijinem kipu. Ne vem, če ne bodo tudi prišle solze v oči. Sklep je naravnost grandiozen: Župnikova zvezda se utrne... Ali ni to slika iz nešteti naših vasi, ali ni to podoba tolikih duhovniških src? Ali ni tukaj nauk marsikateremu kmečkemu fantu in možu, kako in kaj naj sodi in misli in ravna.

Še par besedi o prevodu. Poslovenil je to delo P. Evstahij Berlec, O. F. M., lektor filozofije v Kamniku. Prvotno je prevod izhajal v odlomkih v »Cvetju«. Že tam je našel mnogo prijateljev. Jezik je naravnost odličan, jasek, krepak in sočen zaeno. Za prevod smo mu v resnici hvaležni.

Že v uvodu sem omenil naravnost odlično opremo, ki jo je dala tej knjigi Delavska založba. Oprema je zasnutek znanega slikarja-grafika Elka Justina, ki je dal knjigi na tak način še prav poseben umetniški poudarek. Skratka lahko zaključim: Krekova knjižnica je storila s tem izdanjem velik korak naprej. Vivat, crescat, floreat!

Dr. Roman Tominec, O. F. M.

Bilanca Pokojninskega zavoda

(5. nadaljevanje.)

Gospodarski račun.

Bolj kot bilanca sama, je zanimiv gospodarski račun, kajti ta predstavlja skoraj isto kot v trgovski bilanci »račun izgube in dobička«. Dočim smo v računu bilance obravnavali imovino zavoda, obravnavamo v gospodarskem računu na eni strani prejemke, na drugi strani pa izdatke, ki jih je zavod imel v letu 1934. Pa preidimo k postavkam. Med prejemki je navedena kot prva postavka

I. prenos premijske rezerve

iz leta 1933 z zneskom Din 286.481.843. Kdor je bral naše prejšnje članke, bo na jasnem, kaj ta znesek predstavlja. Pa ponovimo še enkrat z nekaj besedami: To so preračunane nadeje zavarovancev, zmanjšane za neplačane premije.

II. zavarovalni prispevki,

t. j. oni prispevki, ki jih mesečno vplačujejo zavarovanci in njih delojemalci in so znašali v letu 1934 Din 27.462.030. Vkljub temu, da živimo v času krize, redukcij osebja in plač, je ostala višina prispevkov na isti višini kot v preteklem letu. Prispevki tvorijo bazo, s katero uprava vsako leto sklepa, kje in kako ta denar naložiti, da bo dovolj varno in plodonosno naložen. Svoječasno je bila uprava mnenja, da bodo dobri časi še dolgo trajali, zato je zidala nebotičnik z blokom, ki je stal preko 46 milijonov dinarjev ter so se prispevki dveh let porabili samo za to investicijo. Vendar so se razmere izpremenile in to, kar je tedaj izgledalo za dobičkonosno je postalo malo rentabilno. Zaenkrat gre tendenca v tem oziru še navzdol, lahko se pa položaj tudi izboljša n. pr. v slučaju kakega razvrednotenja denarja.

Kdor si hoče izboljšati izgleda na večjo pokojnino, si dokupi gotovo število let, ki mu manjkajo za dosego višje pokojnine. Ta vplačila so vnesena v gospodarski račun pod točko

III. plačana premijska rezerva za dokupe

v znesku Din 311.244.75. Tak dokup se včasih posebno izplača starejšim zavarovancem, ki si lahko s primernim doplačilom zagotove višjo pokojnino.

IV. plačane priznalne pristojbine.

Oni, ki izgubi dolžnosti biti zavarovan, a si hoče vendar vključiti svoje pravice, pridobljene z rednim plačevanjem mesečnih zavarovalnih prispevkov, stori to na ta način, da vsako leto plača priznalno pristojbino v znesku nekaj dinarjev. Za leto 1934 so znašale te priznalne pristojbine Din 716. Ako zavarovanec dobi pravico biti zavarovan, zopet

pričenja z rednim plačevanjem mesečnih prispevkov, in se mu štejejo za pokojnino vsa leta, v katerih je plačeval prispevke.

Vsa imovina Pokojninskega zavoda je v letu 1934 doprinesla skupno Din 18.357.749.36. Posamezne aktivne postavke so dale sledeče doprinose:

1. obresti posojil	Din 11.703.225.92
2. obresti vlog pri denar. zavod.	Din 688.178.66
3. obresti vrednostnih papirjev	Din 3.879.645.04
4. obresti zamudnih zavarovalnin	Din 278.204.64
5. donos nepremičnin	Din 1.808.495.10

Ze v našem prvem članku smo poudarili, da se najbolj obrestujejo posojila, ki dosegajo najvišjo obrestno mero. Tudi vrednostni papirji so zadovoljivi. Najslabše je s nepremičninami. Krivda tega pa leži na zavodu, ker je zidal predrage palače, ki jih razkošju primerno ne more oddati za visoko najemnino. V tem pogledu naj bi v bodoče obveljalo načelo: Zidati cenena stanovanja. Ze večkrat smo to poudarjali v našem listu, a smatramo za potrebno, da o tem pišemo še in še. Kajti takoj za prvo nalogo t. j., da je imovina plodonosno naložena, naj ima zavod tudi skrb, da se uveljavlja na socialnem polju. In kje naj najde primernejšo nalogo kot v zidavi cenenih stanovanj. V tem pogledu dosedanje zavodove uprave niso storile še ničesar. Zakaj se tega tako krčevito vsi branijo in boje, nam ni razumljivo. Imeli smo pač že večkrat priliko slišati — zlasti kadar se menjavajo uprave — da se bo pričelo z zidanjem stanovanj za zavarovance, vendar je vse skupaj ostalo le pri obljubi. Tako pa zavarovanci v Ljubljani hodimo mimo krasnih palač, ki so bile postavljene z našim denarjem, z zavestjo v srcu, da stanujejo v njih bogatini, ki si lahko privoščijo tako stanovanje, dočim mi stanujemo v slabih in poleg tega še dragih stanovanjih. Kje je krivda tega, ne bomo preveč razmišljali. Zdi se nam pa, da delegacija delodajalcev ni ravno navdušena za podobne akcije. Treba bo začeti tudi v tem oziru orati ledino, zlasti še, ker nam v Ljubljani še vedno primanjkuje stanovanj in dnevno lahko čitamo, da je glede višine stanarin Ljubljana na prvem mestu.

VI. razni prejemki

so znašali Din 679.067.07.

VII. kurzni dobiček na vrednostnih papirjih

je znašal Din 2.959.735.50. Svoječasno je zavod vsled padca vrednosti vrednostnih papirjev odpisal skoraj 23 milj. Vrednost papirjev pa se je v preteklem letu zopet popravila in sicer je pridobila za Din 2 milij. 595.735.50. (Nadaljevanje sledi.)

Izjavljamo: Smo za skupno delavsko fronto. Toda v tej skupni fronti mora imeti JSZ besedo, pa ne le besede, ampak tehtno besedo. Fronto, katero proglašamo »Delavski obzornik«, pa odklanjamo, pa ne le to, proti taki fronti se bomo tudi borili, ker bi bila delavstvu v škodo.

Čudna skupna delavska fronta

V Ljubljani so pričeli izdajati »Delavski obzornik«. Njegova naloga bi bila, kakor povzemamo iz z razprtimi črkami tiskanega uvodnika, da želi biti list delavski in da bo glasnik za vse tiste delavce, ki žele konca razprtijam in zdražbam med delavskimi skupinami — ali z drugimi besedami, da želi biti glasilo pristašev za skupno delavsko fronto.

Tak list bi mi z veseljem pozdravili, če bi tak bil, kajti mi smo pristaši take fronte in jo že več let oznanjujemo.

Toda! Ravno v isti številki »Delavskega obzornika« je bil pod naslovom »Junaški boj delavcev v tovarni za papir in karton na Količevem« izvršen povsem neosnovan napad na Jugoslovansko strokovno zvezo in njene funkcionarje. Ta članek je bil objavljen med štrajkom in očita, da ni JSZ, odnosno njeni funkcionarji, izvršila svoje dolžnosti v tem štrajku. V tem članku, na katerega se še povrnemo, je nagromadena gora laži odnosno namernih podtikovanj napram JSZ in ima edino ta namen, da vzame ugled JSZ in da ustvari med prizadetim delavstvom razpoloženje za marksistične organizacije.

Ali z drugo besedo: »Delavski obzornik« si predstavlja skupno fronto delavstva tako, da bi v tej skupni fronti JSZ izginila in da bi tisti, ki se zbirajo okoli »Delavskega obzornika«, prevzeli komando.

K znižanju uradniških plač

Jugoslovanska strokovna zveza je akcijskemu odboru, ki vodi borbo proti znižanju uradniških plač, poslala daljšo spomenico, katero je ta odbor potem poslal gospodu ministrskemu predsedniku in vsem ostalim ministrom. Na to pismo nam je gošpod minister brez portfelja dr. M. Krek odgovoril po svojem kabinetnem šefu sledeče: Vaše pismo o zadevi znižanja uradniških plač je g. minister prejel in mi naročil, da Vam sporočim, da se bo z vso vneto zavzel za spremembo uredbe v korist nižjih uradnikov. — Šef kabineta: Nečitljiv podpis.

Stavbinsko delavstvo

Domžale. V nedeljo, 13. oktobra t. l. je imela skupina delavstva tovarn Medič & Zankl sestanek. Tovariš predsednik Dimc je otvoril zborovanje, pozdravil vse navzoče ter dal besedo centralnemu zastopniku tovarišu Tomanu, ki je uvodoma razložil sedanje stanje na Količevem, z ozirom na razne razširjajoče, neresnične vesti. Te razširjajo razni demagogi, ki hočejo imeti korist na račun že itak izmozganega delavstva. Borba delavstva za uveljavljanje svojih pravic je v izobrazbi samega sebe in nesebičnem medsebojnem podpiranju. Vse to pa more dati le organizacija, ki stoji na trdnih temeljih krščanske vzajemnosti. Delavstvo naj se zaveda, da so mu tovariši tudi drugi delavci, ki stoje v nasprotnih vrstah svetovnega nazora, kadar se mu gre za skupne pravice. Enak sovražnik kakor kapitalizem, ali še večji je tisti delavec, ki stoji izven organizacij. Po govoru centralnega zastopnika se je vršil razgovor o zahtevah delavstva, katere je predložilo podjetju, da se vse nadurno delo mora plačati z 50 odstotki. Tov. predsednik je zaključil dobro obiskani sestanek ter pozval delavstvo, da naj ga pri njegovem delu podpira.

To in ono

Javornik. Preteklo nedeljo se je poročil na Koroški Beli tovariš Janez Bizjak z gđc. Tončko Tomanovo. Agilnemu članu naše skupine, ki se je udeleževal v naših vrstah, se ob tej priliki zahvaljujemo in kličemo: Bilo srečno!

Enaindvajseta žrtev rtanjske nesreče je postal slovenski rudar Valentin Kamnik iz Laškega pri Celju. — Komisija je končala preiskavo o vzroku nesreče. Stvarnega vzroka in poteka nesreče ni ugotovila. Šla je le ob predpostavke do predpostavke, dejstva ni dognala drugega kot število človeških žrtev. Na ta način se je »dognalo«, da se je nekoč ob rudarski svetilki vnel metan in nato eksplodiral. Tudi ta nesreča torej ostane poleg tolikih dosedanjih nerazjasnjena.

USNJARSKA IN
ČEVLJARSKA
ZADRUGA
R. Z. Z. O. Z.
V TRŽIČU

Runo

IZDELUJE VSAKO-
VRSTNE OVČJE IN
KOZJE KOŽE KA-
KOR TUDI BAR-
VANO USNJE ZA
POVRŠNIKE

POSTREŽBA TOČNA
CENE SOLIDNE

Zahvala.

Za vse izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli v holi ob prezgodnji izgubi našega nepozabnega sina, brata itd., gospoda

Franca Purgarja

se najprisrčneje zahvalujemo. Zahvaljujemo se čč. duhovščini za spremstvo in tolažbo, g. dr. Premruvu iz Tržiča za skrbno zdravniško nego, tržiški godbi, vsem darovalcem prekrasnih vencev in cvetja ter vsem množštevilnim znancem in prijateljem pokojnika za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Pristava pri Tržiču, dne 5. okt. 1935.

žalujoči ostali.